

Besluit van het afdelingshoofd houdende de beslissing over de aanvraag van Infrabel, NV van Publiek Recht, om af te wijken van het pesticideverbod voor 2024, 2025 en 2026 volgens Procedure 3 – Probleemsoort of veiligheidsprobleem: het onkruidvrij houden van de sporen bestaande uit de ballastbedding en veiligheidspistes– bedreiging van de veiligheid van de mens

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 artikel 1.3.2.2, §1, 2°;
- het decreet van 8 februari 2013 houdende duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 27 maart 1985 houdende reglementering van de handelingen binnen de waterwingebieden en de beschermingszones, artikel 5, opgeheven door het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991, en vervangen door het besluit van de Vlaamse Regering van 15 maart 2013;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 15 maart 2013 houdende nadere regels inzake duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten en de opmaak van het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik, artikel 5, §4;
- het besluit van de administrateur-generaal van de Vlaamse Milieumaatschappij van 27 mei 2021 tot delegatie van algemene en specifieke beslissingsbevoegdheden aan de afdelingshoofden, artikel 13, 2°.

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op de volgende motieven:

1. Administratieve overwegingen

- Het aanvraagdossier werd ingediend op 29 januari 2024. Het nieuwe actieplan duurzaam onkruidbeheer 2024-2026 werd door infrabel aan VMM voorgesteld op 21 december 2023. Op het jaarlijks overleg van 19 januari 2024 werd ook de voorbereiding van de aanvraag toegelicht.
- Met de ingediende aanvraag wenst de aanvrager af te wijken van het verbod op het gebruik van pesticiden in een situatie waarvoor nog geen afdoende, niet-chemische bestrijdingswijze voorhanden is, waarbij de situatie een ernstige bedreiging kan vormen voor de veiligheid van de mens.
- De voormelde afwijking kadert in de procedure 3: veiligheidsprobleem of probleemsoort en dan specifiek omwille van een gevaar voor de mens.
- Op de betrokken locaties in de aanvraag bestaan er in functie van de exploitatie- en arbeidsveiligheid veiligheidsrisico's waarbij een volledig pesticidevrij beheer technisch nog niet mogelijk is en onevenredig hoge kosten met zich meebrengt.

- Voor VEN gebieden is nog een bijkomende ontheffing nodig van het Agentschap Natuur en Bos.
- De aanvraag heeft betrekking op de periode 2024-2026. Gezien de ontwikkelingstermijn van innovatieve technieken, testen van alternatieven en de bijkomende inspanningen naar vermindering gebruik en toepassing alternatieven is die looptijd aanvaardbaar. De looptijd komt ook overeen met het goedgekeurde Actieplan duurzaam onkruidbeheer van Infrabel.
- Er vindt jaarlijks overleg plaats tussen VMM en Infrabel.
- Enkel producten die zijn toegelaten door de federale overheid mogen worden toegepast en dit volgens de toelatingsvoorwaarden.

2. Veiligheidsoverwegingen ter verantwoording van het gebruik van pesticiden

- ten aanzien van exploitatie stelt de aanwezigheid van onkruiden risico's voor (zoals beschreven in de bijlagen bij de aanvraag):
  - Stabiliteit van de ballastbedding en het gevaar van vervuiling van ballast door wortels van planten. Borgen van de spoorstabiliteit is vastgelegd in zowel Belgische als Europese normering. Invasie van vegetatie heeft een negatieve invloed op de stabiliteit van de spoorbedding wat leidt tot een versneld buiten tolerantie vallende spoorgeometrie met als resultaat "dure" spoorvernieuwingen.
  - Mogelijke beschadiging van technische installaties. Schade door diepwortelende beplanting dient vermeden te worden. Mechanische bestrijding is daarvoor geen alternatief gezien het gevaar van het raken van kabels.
  - Adhesie op spoorstaven kan verminderen wat zowel regelmaat van het verkeer verstoort als een invloed heeft op remmanoeuvres.
  - Brandrisico van vegetatie in tijden van droogte door vonken afkomstig van gietijzeren remblokken.
  - Zichtbaarheid van de grondseinen.
  - Vegetatie in de wissels kan ervoor zorgen dat de inrichtingen niet goed functioneren wat invloed heeft op veiligheid en op het verloop van het verkeer.
  - Werkzaamheid van meettoestellen op werk- en meettreinen tijdens het uitvoeren van nivelleerwerken van de ballastbeddingen.
  - Toegankelijkheid van het veiligheidspad zowel voor infrabelpersoneel, personeel van spoorwegoperatoren als voor veiligheidsdiensten en eventuele evacuaties van reizigers.
- ten aanzien van arbeidsveiligheid stelt de aanwezigheid van onkruiden risico's voor (zoals beschreven in de bijlagen bij de aanvraag):
  - Het naleven van de strikte veiligheidscriteria die gelden bij het uitvoeren van werken in en langs het spoor.
  - het naleven van de veiligheidscriteria die gelden bij het uitvoeren van onkruidbeheerwerken in het bijzonder. Zowel voor hoofd- als bijsporen is de frequentie van het verkeer te hoog om alternatieve technieken in te zetten omdat quasi steeds buitendienststelling van de te behandelen sporen vereist is om aan de veiligheidscriteria te voldoen.

3. Inspanningen naar preventie, gebruik van alternatieven en vermindering van pesticidegebruik

- Het Actieplan 2019-2023 resulteerde voor die periode uiteindelijk voor het Vlaamse Gewest in een aanzienlijke vermindering in gebruikte actieve stof en in behandelde oppervlakte.

- Het Actieplan duurzaam onkruidbeheer voor de periode 2024-2026 bevat de volgende hoofdlijnen:

- *Het actieplan duurzaam onkruidbeheer sporen 2024-2026 is opgemaakt in functie van:*
  - o *De doelstellingen modalshift: garanderen van de veiligheid, stiptheid en capaciteit van de hoofd-en bijsporen; en*
  - o *De vermindering van de impact op het milieu, met een focus op sporen in kwetsbare gebieden.*

- *Rekening houdende met het wettelijke kader en de huidige beschikbare alternatieve technieken (maaien) streeft Infrabel de volgende engagementen voor vermindering van het pesticidegebruik na*

- o *Progressieve verhoging van het mechanisch beheer van de bijsporen (tot 70-75% oppervlakte alternatief beheerd in 2026); en*
- o *Progressieve verhoging van het mechanisch beheer van de veiligheidspistes in kwetsbare gebieden (in 2024 focus op het alternatief beheer van de veiligheidspistes in de maintenances Kortrijk, Jemelle en Arlon, 440km).*

- Het Actieplan bevat duidelijke engagementen die een verdere afbouw van het gebruik van pesticiden voor onderhoud nastreven. Er gaat daarbij specifieke aandacht naar bijzonder te beschermen gebieden, zoals de actieve drinkwaterwinningsgebieden en VEN gebieden.

- De engagementen in het Actieplan reiken van het inzetten van alternatieve technieken (voor spooronderhoud gaat het om mechanisch onderhoud als meest effectieve methode), alternatieve aanleg van de veiligheidspiste die als preventieve maatregel ingezet wordt, meer inzet van niet-synthetische herbiciden en onderzoek naar innovatieve technieken (de innovatieve technieken zijn allen nog in ontwikkelings- of testfase, uitrol op grote schaal zeker wat betreft de hoofdsporen is nog af te wachten). Concreet gaat het daarbij om:

- o Gebruik van perlargonzuurhoudende herbiciden; ter vervanging van glyfosaat.
- o De doorontwikkeling van de heetwaterrein, die de sporen behandelt via thermische techniek. Verdere optimalisatie is daarvoor echter nog noodzakelijk, met inbegrip van homologatie voor het gebruik op de sporen.
- o Testen van traaggroeiende vegetatie op de veiligheidspiste.
- o Testen van diverse technieken via een nog te verkrijgen LIFE nature-rail project in samenwerking met spoorbeheerders uit omliggende buurlanden.

4. Risico's van pesticidegebruik voor oppervlaktewater, grondwater en milieu vanwege de locatie van de betrokken terreinen

- Voor de bescherming van oppervlaktewater, grondwater en milieu is het met het inzetten van een sproeitrein via vegetatiedetectie mogelijk om meer gericht te bestrijden waardoor verontreiniging van de directe omgeving zoveel mogelijk moet vermeden worden.

- Op kwetsbare locaties van de te behandelen trajecten kan de trein zodanig gestuurd worden dat de impact aanzienlijk lager ligt dan klassieke technieken. Zo stopt de sproeitrein automatisch op bruggen en kan directe verontreiniging van oppervlaktewater vermeden worden.

5. Risico's van pesticidegebruik bij de bescherming van water bestemd voor drinkwaterproductie

- Zowel voor grondwater als voor oppervlaktewater is er extra aandacht nodig voor wat betreft de beschermingszones gezien de mogelijke impact op de drinkwaterproductie.
- Het gaat hierbij om zones waarbij het gebruik van pesticiden kan resulteren in een hoger risico bij verontreiniging van oppervlaktewater of het grondwater, waaruit in dit geval gewonnen wordt voor drinkwaterproductie.
- Een afwijking voor het duurzaam gebruik van pesticiden moet een afweging maken tussen de redenen waarvoor het gebruik aangevraagd wordt en de bescherming van milieu en volksgezondheid.
- Voor wat betreft drinkwaterwinningen uit grondwater is er de bijkomende moeilijkheid dat de inschatting van risico rekening moet houden met de reistijd totdat pesticiden of hun afbraakproducten gedetecteerd worden in de betrokken grondwaterlaag. De reistijd waar rekening mee gehouden wordt kan daarbij variëren van 0 tot 100 jaar (opgedeeld in 0-5 jaar; 5-25 jaar; 25-100 jaar). Voor de meest kwetsbare winningen worden dan ook specifieke voorwaarden aan de toepassing van de afwijking gekoppeld.
- Voor wat betreft drinkwaterwinningen uit oppervlaktewater worden aan de toepassing van de afwijking specifieke voorwaarden gekoppeld voor een aantal kwetsbare gebieden in de nabijheid van sporen.

HET HOOFD VAN DE AFDELING BESLUIT:

Artikel 1. Voor 2024, 2025 en 2026 wordt op onderstaande terreinen een afwijking verleend op het gebruik van pesticiden omwille van een situatie die een gevaar vormt of kan vormen voor de veiligheid van de mens. De afwijking wordt verleend zoals aangevraagd door Infrabel met inbegrip van de voorwaarden zoals hieronder vermeld.

Afwijkingsnummer	Terrein	Opp.	Info
InfrabelP3-2426-1	Hoofdsporen: Veiligheidspistes en ballastbeddingen - sproeitrein	1.100 ha	De sproeitrein behandelt enkel hoofdsporen in dienst met gebruik van vegetatiedetectie. De sproeicampagnes worden waar mogelijk verder geoptimaliseerd om het gebruik verder te verminderen.
InfrabelP3-24-26-2	Bijsporen: Veiligheidspistes en ballastbedding - aannemers	2024: 283 ha 2025: 243 ha 2026: 202-243 ha	Sporen buiten dienst of buiten exploitatie worden niet behandeld – in

			kwetsbare zones voorrang voor alternatieven
--	--	--	---

Deze afwijking is onderhevig aan volgende voorwaarden:

- het gebruik van pesticiden wordt enkel toegelaten voor zover dit gebeurt volgens de voorschriften zoals opgenomen in gebruiksvoorschriften van het product;
- ten opzichte van oppervlaktewater wordt een pesticidevrije strook van minimaal 1 meter aangehouden tenzij een ruimere afstand ten opzichte van water moet aangehouden worden volgens de toelatingsvoorschriften van het gebruikte product;
- er worden enkel producten gebruikt die toegelaten zijn voor gebruik op "spoorwegen", via reguliere toelating of via noodtoelating;
- pesticiden mogen alleen pleksgewijs gebruikt worden;
- in waterwingebieden voor drinkwater die niet vermeld zijn in artikel 2 en natura 2000 gebieden kan slechts 1 campagne per jaar uitgevoerd worden beperkt tot bladherbiciden;
- de data van de sproeicampagnes in de drinkwaterbeschermingszones, met inbegrip van de te gebruiken producten worden aan VMM gemeld 15 dagen voorafgaand aan de geplande uitvoering ervan via pesticidenreductie@vmm.be;
- er wordt jaarlijks een overleg georganiseerd tussen de VMM en Infrabel voor 1 februari ter evaluatie van het vorige jaar. Op dit overleg worden minimaal de volgende aspecten behandeld: het productgebruik en de controle van de aannemers, het productgebruik van de sproeitrein, de alternatieven die zijn toegepast;
- voor grondwaterwinningen:
  - o Groot Overlaar: 1 behandeling per jaar, enkel bladherbiciden
  - o Den Dijk: 1 behandeling per jaar, enkel bladherbiciden
  - o Velm: 1 behandeling per jaar, enkel bladherbiciden, enkel ballastbedding
- voor terreinen gelegen in VEN gebied kan het Agentschap voor Natuur en Bos strengere voorwaarden opleggen dan diegene die in dit besluit zijn opgenomen;
- de hoeveelheid effectief gebruikte pesticiden moet jaarlijks voor 15 januari van het jaar volgend op het gebruik gerapporteerd worden via de online-inventaris met vermelding van de afwijkingsnummers.

Art. 2. Voor volgende terreinen wordt geen afwijking verleend op het gebruik van pesticiden:

Terrein	Reden
Drinkwaterwinning uit grondwater: <ul style="list-style-type: none"> • Grondwaterwinning Abdij, Cadol, Huiskens 	<ul style="list-style-type: none"> • Het vrijwaren van de grondwaterwinningen van eventuele risico's die kunnen voortkomen uit het gebruik van pesticiden tegen onkruiden door Infrabel of door hen aangestelden primeert hier boven de extra kost die het inzetten van alternatieve onkruidbestrijding op de beperkte spoortrajecten die door de grondwaterwinningen lopen. • De contouren van de zones worden aangeleverd door de VMM.

<p>Drinkwaterwinning uit oppervlaktewater:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zillebeke – lijn 69, veiligheidspad, wanneer in een zone van 10 meter van de veiligheidspiste oppervlaktewater gelegen is • Albertkanaal ter hoogte van Herentals, lijn 15, veiligheidspiste, wanneer in een zone van 10 meter van de veiligheidspiste oppervlaktewater gelegen is • Netekanaal ter hoogte van Lier – lijn 15, veiligheidspiste, wanneer in een zone van 10 meter van de veiligheidspiste oppervlaktewater gelegen is • Albertkanaal, lijn 207, goederenlijn, veiligheidspiste, wanneer in een zone van 10 meter van de veiligheidspiste oppervlaktewater gelegen is 	<ul style="list-style-type: none"> • Het vrijwaren van het oppervlaktewater van eventuele risico's die kunnen voortkomen uit het gebruik van pesticiden tegen onkruiden door Infrabel of door hen aangestelden primeert hier boven de extra kost die het inzetten van alternatieve onkruidbestrijding op de beperkte spoortrajecten.
<ul style="list-style-type: none"> • Terreinen waarop geen treinverkeer is, zoals bv. sporen die niet langer in gebruik zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatief onderhoud is hier wel mogelijk.

Art. 3. Deze afwijking wordt toegestaan onder de voorwaarde dat de bepalingen uit artikel 1 en 2 gerespecteerd worden. Indien de bepalingen uit artikel 1 niet gerespecteerd worden, dan moet deze afwijking als onbestaande worden beschouwd.

Art. 4. Deze afwijking wordt jaarlijks geëvalueerd op basis van het jaarlijks overleg zoals vermeld in artikel 1. Nieuwe inzichten die hieruit voortkomen kunnen aangegrepen worden om de voorwaarden van deze goedkeuring te herzien.

Art. 5. Een afschrift van dit besluit wordt overgemaakt aan de heer Benoit Gilson, gedelegeerd bestuurder Infrabel en de contactpersoon vermeld in het aanvraagformulier.

Art. 6. Tegen dit besluit kan beroep ingediend worden bij de Vlaamse minister, bevoegd voor het leefmilieu en het waterbeleid, binnen dertig dagen na de kennisname van de beslissing volgens de procedure vastgelegd in artikel 7 van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 maart 2013 houdende nadere regels inzake duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten en de opmaak van het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik.

Aalst,

14/02/2024

X IB

Ingeborg Barrez, Afdelingshoofd
bevoegd voor de Regisseur van de Waterketen
Ondertekend door: Ingeborg Barrez (Authentication)